

(3 Hours)

(Total Marks 100)

NB : (1) All questions are compulsory.

1. Answer the followings (not more than two sentences)

20

- a) Define strict liability.
- b) What is Inter-generational equality?
- c) What is global warming?
- d) What is 'Protected area' under the Wild-life Act?
- e) What is Precautionary Principle?
- f) Specify the timing of 'Day and Night' under the Noise Pollution Rules.
- g) Who is an 'Occupier' as per the Air Act?
- h) Which day is celebrated as Environmental day and why?
- i) Define Ozone layer.
- j) How many sample analysis reports to be made by government Analyst under the Water Act?

2. Write short notes on the following (any four)

20

- a) Public trust Doctrine.
- b) Grant of Authorization under Bio-Medical waste rules.
- c) Oleum gas leak case.
- d) Green house effect.
- e) Stockholm Conference.
- f) Eco-labeling scheme and Eco-mark.

3. Solve the following (any two)

12

- a) News appeared in one of the news-papers stating that one 'Aditya Nursing home' is putting its Bio-medical waste in public dustbin maintained by Municipal corporation thereby causing health hazards to surrounding residents.
 - (i) In this case. Can Pollution Control Board take suo-moto action against the nursing home?
 - (ii) What offence is committed by the Nursing home?
 - (iii) State the process of Storage and disposal of bio-medical waste.
- b) Antony accused of killing a Chinkara from a sanctuary without hunting permission is undergoing trial under Wild-life Protection Act.
 - (i) Under which provision Antony is liable?
 - (ii) Which are the animals can be hunted with permission under Wild-life Act?
 - (iii) Who is authorized to issue hunting permission under the Wild-life Act?

c) During the Navratri festival one of the 'Dandia Dance' group arranged Dandia dance with loud music on public road and it was continued till midnight thereby causing noise pollution disturbing surrounding residents.

(i) What action can be taken against the Dandia group?

(ii) Under which offence?

(iii) State the concerning penal provisions under the Noise Pollution Rules.

4. Answer the following (Any four)

48

a) State the Role of Judicial Activism in protection and improvement of environment in India.

b) Explain the procedure of collection of emission samples and analysis under Air Act and action against defaulter Occupiers.

c) Define 'Sustainable Development' and evaluate its salient features.

d) State the provisions for environment protection under the Criminal laws.

e) Enumerate the Powers of Central government to take measures to protect and Improve environment under the EPA 1986.

f) Discuss the Indian Constitutional provisions relating to environment protection and conservation.

(3 Hours)

(Total Marks 100)

प्र.१ खालील प्रश्नांची एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे द्या

(20)

- 1) गुन्हा न घडता पडणारी जबाबदारी म्हणजे काय ?
- 2) पिढ्यांमधील एकमेकांबद्दल असलेले दायित्व म्हणजे काय?
- 3) जागतिक तापमान वृद्धी म्हणजे काय ?
- 4) वन्यजीव कायद्यांतर्गत 'संरक्षित क्षेत्र' व्याख्या द्या.
- 5) सावधगिरीचे तत्व म्हणजे काय?
- 6) ध्वनी प्रदूषण नियंत्रण नियमांतर्गत 'दिवस' आणि 'रात्र' यांची वेळ सांगा.
- 7) वायु कायद्या अंतर्गत 'भोगवटाधारक' या संज्ञेची व्याख्या द्या.
- 8) पर्यावरण दिवस कधी साजरा केला जातो आणि का?
- 9) ओझोन थराची व्याख्या द्या.
- 10) जल कायद्यांतर्गत सरकारी विज्ञेशकाला नमुना विज्ञेषणाच्या किती प्रति बनवाव्या लागतात?

प्र.२ टिपा द्या (कोणतेही 4)

(20)

- 1) नैसर्गिक साधनांचे विश्वस्थ तत्व
- 2) जैव वैद्यकीय कचरा अधिनियमांतर्गत कायदेशीर विल्हेवाटाची जबाबदारी
- 3) ओलीयम वायु गळती प्रकरण
- 4) हरित गृहाचे परिणाम
- 5) स्टोकहोम परिषद
- 6) पर्यावरणीय स्नेही शिक्षा

प्र.३ खालीलपैकी कोणतेही 2 सोडवा

(12)

1. एका वर्तमान पत्रात अशी बातमी छापून आली कि, आदित्य नर्सिंग होम हे नगरपालिकेने रस्त्यावर टाकलेल्या सार्वजनिक कचरा कुंडीत जैव वैद्यकीय कचरा टाकतात. सदर कृती मुळे सभोवताली राहणाऱ्या रहिवाशांच्या आरोग्यास धोका निर्माण झाला आहे.
 १. अशा प्रकरणात राज्य प्रदूषण मंडळ स्वप्रेरणेने आदित्य नर्सिंग होम वर कारवाई करू शकते का?
 २. या प्रकरणात नर्सिंग होम कडून कोणता गुन्हा घडला आहे ?
 ३. जैवीक कचऱ्याच्या विलग्रीकरण, साठवणूक व विल्हेवाट या संबंधीची कार्ये पद्धती सांगा.
2. अँटोनी विरुद्ध एका अभयारण्यातील हरिणीला शिकारीच्या परवानगी शिवाय मारण्याचा गुन्हा दाखल झाला आहे. आणि त्याच्या विरुद्ध वन्यजीवन सुरक्षा कायद्याखाली खटला सुरु आहे.
 १. अँटोनीला कोणत्या तरतुदीनुसार जबाबदार धरता येईल?
 २. कोणत्या प्राण्याची शिकार करण्यास वन्य जीवन सुरक्षा कायदा अधिकार देतो ?
 ३. वन्य जीवन सुरक्षा कायदानुसार शिकार करण्याची परवांगी देण्याचा अधिकार कोणाला आहे?

3. नवरात्री उत्सवा दरम्यान एका दांडिया डान्स समूहाने मोठ्या आवाजात सार्वजनिक रस्त्यावर दिंडीच्या डान्स आयोजित केला. हा डान्स रात्री मध्यरात्री पर्यंत चालू होता त्यामुळे आजुबाजुला राहणाऱ्या रहिवास्यांना ध्वनी प्रदूषणाचा त्रास होऊ लागला.

१. दांडिया समूहा विरुद्ध कोणती कारवाई होऊ शकते का ?
२. कोणत्या गुन्ह्या खाली?
३. ध्वनी प्रदूषण कायद्या अंतर्गत दंडाच्या तरतुदी सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा

(48)

- 1) पर्यावरण संरक्षण संवर्धनातील व्यायालयीन साक्रीयेतेचा अनमोल वाटा
- 2) पर्यावरण संरक्षण कायदा अंतर्गत प्रदूषक नमुने गोळा करणे व त्यांवरील पुढील कारवाई करण्यासंबंधी सविस्तर चर्चा करा.
- 3) शाश्वत प्रगती म्हणजे काय ? त्याच्या ठळक वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.
- 4) फौजदारी कायदयामधील पर्यावरण संरक्षण संबंधित प्रयोजनांची सविस्तर चर्चा करा.
- 5) पर्यावरण संरक्षक कायदा अंतर्गत पर्यावरण संरक्षक व संवार्धनित सुधारणा करण्यासाठी केंद्र सरकारला उपाय योजना राबविणारऱ्यासाठी दिल्या गेलेल्या हक्काची माहिती द्या.
- 6) भारतीय राज्यघटनेतील पर्यावरण संरक्षण संबंधित प्रयोजनांची सविस्तर चर्चा करा.